

Elías Yanes és el nou president de la Conferència Episcopal Espanyola per 45 vots a favor, dels 77 bisbes presents.

ARXIU

Elías Yanes, nou president de la Conferència Episcopal Espanyola

L'església catalana, reforçada

Si els bisbes catalans haguessin votat en favor de Ricard Maria Carles, arquebisbe de Barcelona, aquest ja seria president de la Conferència Episcopal. Però no ho van fer. Fou un vot premeditat, no pas contra monsenyor Carles, sinó en favor de l'església catalana.

Elías Yanes, arquebisbe de Saragossa, és el nou president de la Conferència Episcopal Espanyola. Yanes, escollit en la reunió plenària de la Conferència tinguda la setmana passada a Madrid, va obtenir 45 vots dels 77 bisbes presents en el moment de la votació. Ricard M. Carles, arquebisbe de Barcelona i candidat preferit del Vaticà i del president sortint, Àngel Suquía, solament n'obtingué 30.

El resultat d'aquesta votació ha estat analitzat de diverses maneres, algunes d'elles contradictòries. Una cosa és clara: si els deu bisbes catalans membres de la Conferència Episcopal Espanyola haguessin votat en bloc l'arquebisbe Ricard Maria Carles, aquest seria avui el president de l'església espanyola, per 40 vots a 35. Tot indica, emperò, que l'arquebisbe de Barcelona no va rebre cap vot

dels bisbes que venien del Principat.

MASSA FEINA I UN CONCILI

En primer lloc, per una motivació pràctica. Ricard M. Carles té sota la seva responsabilitat una arxidiòcesi –la més gran del país, amb més de 4 milions d'habitants– molt complexa, el govern de la qual seria molt difícil de compaginar amb la presidència de la Conferència Episcopal. Els bisbes consideren que amb els dos anys escassos que fa que ocupa aquest càrrec no ha tingut temps de controlar i administrar la diòcesi. Un dels problemes principals encara no resolts és el del nomenament dels bisbes auxiliars. Ara la diòcesi està dividida en quatre demarcacions territorials; al capdavant de cadascuna hi ha d'haver, en principi, un bisbe auxiliar. Però dues de

les places, com dèiem, són encara vacants, cosa que duplica el temps que Carles ha de dedicar a la diòcesi.

Però aquesta no és l'única gran tasca que té encomanada Ricard M. Carles. Segur que en el moment de votar, els altres bisbes catalans tenien molt present la convocatòria del Concili Provincial Català, del qual ara es fan els treballs preliminars i que es desenvoluparà durant els pròxims anys. Cal recordar també que Ricard M. Carles va demanar un permís especial al Vaticà per a incorporar la diòcesi de Barcelona a les altres que integren la Tarraconense i així poder participar de ple dret en el Concili.

Els bisbes catalans havien expressat el temor que l'elecció de Carles com a president de l'església espanyola no limités la seva participació –i la de la seva diòcesi– en el Concili, amb la qual cosa aquest

esdeveniment hauria perdut pes específic. Ara, amb el triomf d'Elías Yanes, els bisbes de Catalunya poden respirar tranquils: Ricard M. Carles es podrà dedicar plenament a la seva diòcesi i al Concili Provincial. L'església catalana, doncs, en surt reforçada pel que fa al present i al futur immediat.

La segona raó de votar contra Carles s'ha de relacionar amb un futur més llunyà. En efecte, si els prelatos catalans descarten de moment la possibilitat de constituir una Conferència Episcopal pròpia, independent de l'espanyola, el projecte està entre les seves previsions a llarg termini: la Conferència Catalana serà una realitat més a l'abast a mesura que Catalunya incrementi el seu poder polític, la seva sobirania.

El que no faran mai els bisbes és anar davant dels polítics, però una cosa és no fer passos endavant i, una altra de molt diferent, fer passos endarrere. I que l'arquebisbe de Barcelona presidís l'església espanyola hauria estat objectivament un

¿Ja l'has llegit?

Durant les dues setmanes anteriors a les eleccions circulava en sectors eclesiàstics de Catalunya un escrit anònim titulat "Carta Abierta a la Conferencia Episcopal Espanola", que en forma de carta als bisbes espanyols carregava duríssimament contra l'arquebisbe de Barcelona i la seva candidatura a la presidència dels bisbes espanyols.

L'anònim, escrit en castellà, era signat per un Grup Església 2001 –totalment desconegut, però d'orientació nacionalista, segons que es desprèn del contingut– i se'n va fer una amplíssima distribució entre capellans, religiosos, laics i membres de la cúria.

L'escrit comença dient de la Conferència Episcopal Espanyola que és "una de les institucions més centralitzades d'Espanya, pertanyent a aquell centralisme de l'època franquista del qual resten pocs residus". Segons els anònims signants, el

nomenament de Ricard Maria Carles hauria estat "una ofensa a Catalunya (...), una maniobra de pobre maquiavel·lisme per a neutralitzar la possibilitat que el doctor Carles es veiés obligat a acceptar les reivindicacions de l'església catalana de tenir la seva pròpia conferència episcopal".

La carta compara el cas de Carles amb el dels ministres catalans Narcís Serra o Solé Tura: "cortines de fum, maniobres de diversió. Però Catalunya –afirmen profèticament– no picarà l'ham".

L'escrit es pregunta en aquest moment qui promou la candidatura de Carles i conclou que, en cas de ser escollit, l'arquebisbe de Barcelona seria "un dòcil xaiet del nunci i dels homes forts de la Conferència" i que s'enfonsaria "en el món de la política informativa".

El Grup Església 2001 centra seguidament les seves crítiques en el funcionament de l'arxidiòcesi de Barcelona. Diuen de Carles: "L'arquebisbe ha fet un esforç per catalanitzar-se, però Catalunya queda lluny de la seva formació i la seva mentalitat. ¿Per què –es pregunten– no consulta absolutament res al cardenal Jubany?" Els atacs prenen a partir d'aquest punt més virulència: "Va venir per dedicar-se als sacerdots i els rep poc. És presoner del xofer i de la dona d'aquest, que formen la seva secretaria. Un sistema tercermundista i provincià impresentable i indigne" que, segons els signants, ha convertit el govern de Ricard M. Carles en un "búnquer diocesà insensible a la realitat".

La carta acaba amb una última pregunta que va adreçada als bisbes espanyols: ¿Per què el papa Joan Pau II, que fa alguns anys saludava en català des de Roma, no ho ha tornat a fer? ¿De qui és la maniobra –es pregunta l'escrit retòricament–? ¿Del govern espanyol? ¿Del rei, com s'assegura? ¿De Suquía i el seu equip?"

EL TEMPS no ha pogut escatir quines persones (o persona) han escrit aquest document. Fonts solvents asseguren, tanmateix, que, malgrat l'origen desconegut de l'escrit, ha estat àmpliament comentat entre els seus destinataris, i que durant les últimes setmanes la pregunta de moda entre els sectors eclesiàstics era: "¿Ja has llegit el paper contra l'arquebisbe?"

E. V.

Ricard Maria Carles, malgrat el resultat, era el candidat preferit pel Vaticà.

D. UMBERT

Ricard Maria Carles, vida i... ¿miracles?

Ricard Maria Carles és, en llenguatge de carrer, un home tímid i discret. En terminologia eclesiàstica, això vol dir que és un arquebisbe espiritualista. Vol dir també que el preocupa molt més la pastoral que no la política i que mai no s'ha destacat per decisions radicals o excessivament transformadores. Aquest conservadorisme vital és una constant de la seva trajectòria, que podríem dividir en tres etapes: valenciana, tortosina i barcelonina.

L'actual arquebisbe de Barcelona va néixer a la ciutat de València l'any 1926. Gairebé tota la seva formació acadèmica i eclesial, la fa a la capital valenciana, excepte una etapa a la universitat de Salamanca, on obtingué la llicenciatura en Dret Canònic, molt convenient per a un futur bisbe. Fou ordenat sacerdot el dia 29 de juny del 1951, amb 24 anys. Si bé això no consta en la seva biografia oficial, diversos testimonis asseguren que des d'aquell moment fins ben avançats els anys 60 la seva dirrecció espiritual va estar a càrrec de l'Opus Dei. Del seu pas per l'Obra li queda l'orientació conservadora i alguns gestos corporatius, com la peculiar manera de senyar-se: portant la mà del front al melic i d'espatlla a espatlla, traçant una creu de grans dimensions.

El curs 1968-89 Vicent Cardona, actual rector de Tavernes de Valldigna (la Sfor), va coincidir amb Ricard Maria Carles al Centre Vicent Pujol de Vocacions de la ciutat de València. Cardona era un jove aspirant a sacerdot, i Carles el responsable de formació del seu curs. A tra-

vés del testimoni de Cardona, endevinem un Carles extremadament cordial i proper als estudiants. Aquests van tenir un curs ple de pràctiques: Carles se'ls enduia a les parròquies, on els diaques podien iniciar-se en les seves responsabilitats futures. "Nosaltres vèiem que ell tenia alguns gestos típics de l'Opus, com el senyal de la creu, però en tot moment es va mantenir acostat a nosaltres i molt sensible a les nostres preocupacions", recorda Cardona. En aquella època, Ricard M. Carles parlava sempre en castellà, la seva llengua materna. No parlava mai de política ni de qüestions que s'apartessin de les estrictament eclesiàstiques. Un costum que ha arrossegat fins avui dia. A diferència d'altres bisbes, Carles no s'ha ficat mai en política, ni ha aconsellat el vot per a cap partit, ni ha tractat en les seves cartes dominicals de cap altre tema que no fos eclesial. I els qui el coneixen diuen que no és per contenció, sinó perquè senzillament no s'hi interessa.

TORTOSA, LA CARCA

L'agost del 1969, gràcies als informes favorables del bisbe auxiliar de València, González Moralejo, Carles és nomenat bisbe de Tortosa. A la capital de l'Ebre es troba una societat i una cúria superconservadores. L'últim bisbe de la ciutat, Manuel Moll, s'havia fet famós per un encès discurs de benvinguda al general Franco quan aquest va visitar Tortosa l'any 1967. Un discurs que, de tan elogiós, havia omplert diaris, ràdios i tele-

diaris de l'època. Moll, franquista recalcitrant i extremadament intervencionista en els afers de la diòcesi, deixà al seu darrere una estructura eclesial tancada, endogàmica i carca. En el seu discurs d'ordenació, Carles adreça unes paraules en català a la multitud congregada a la catedral. És la primera sorpresa. I és que al principi l'arribada de Carles va significar un xoc per als tortosins. Acostumats a Moll, els va sobtar molt que el nou bisbe vestís pantalons i conduís solet el seu 850.

Però les reformes de Carles no van passar d'aquí. Pressionat pels sectors més reaccionaris de la diòcesi, i d'acord amb el seu caràcter poc transformador, Carles no va emprendre cap modificació substancial. Per molt que li hagués agradat de viure en un pis, els sectors conservadors l'obligaren a romandre al palau episcopal i a usar molt més el xofer oficial. El seu caràcter tancat i senzill també li va portar fama d'home indecís i amb poca autoritat. Conten que, amb motiu de la festa major de l'any 1984, un grup de ciutadans li van proposar que la tradicional ofrena de flors i fruits a la Mare de Déu es fés fora de la catedral, per a acostar la cerimònia al poble i dignificar-la. Carles acceptà la idea i adreçà els promotors de la idea al degà de la catedral, un prototip del clergat reaccionari tortosí, que es negà en rodó a deixar sortir la imatge de la catedral. Sorprenentment, l'opinió del degà va comptar més que no la del bisbe, i ningú no va tocar la imatge del seu lloc. Reclòs al palau, la gestió de Carles fou

pas endarrere. Persuadits d'això, els bisbes de Catalunya van votar unànimement contra la candidatura de Ricard M. Carles i en favor de la de l'arquebisbe de Saragossa.

LA VERITABLE EXPLICACIÓ

I aquesta —el "factor català"— és la veritable explicació del triomf d'Elías Yanes, per més que majoritàriament s'hagi interpretat com una rebel·lió dels bisbes espanyols contra el Vaticà o contra la línia ultraconservadora seguida aquests últims anys per la presidència de la Conferència.

En efecte, Carles era el candidat preferit pel nunci apostòlic, Mario Tagliaferri, i per tant del Vaticà. Diverses fonts indiquen que l'arquebisbe de Barcelona, de

trajectòria conservadora i dialogant a la vegada, hauria estat fàcilment manejable pel nunci, vist el seu caràcter, i que això hauria permès al Vaticà de continuar mantenant a Espanya a través de Tagliaferri, amb Carles pràcticament com a figura de palla. Això feia que totes les travesses prèvies a les votacions l'assenyalessin com a màxim favorit. Aquestes travesses eren avalades pel fet que durant els últims anys la gran majoria dels bisbes espanyols ha seguit una línia vaticanista ortodoxa. Una línia que ha dut el cardenal Tarancón a declarar, algun cop, que els bisbes espanyols pateixen de torticoli de tant mirar a Roma. Aquesta és l'orientació majoritària de l'episcopat espanyol, expressada en l'eix conservador Compostel·la-Madrid-València.

En situar Ricard M. Carles amb l'etiqueta de candidat conservador, Yanes era qualificat immediatament de candidat progressista. Si bé es cert que l'elecció de Yanes significarà una certa obertura, sobretot pel que fa a les relacions amb l'estat, tampoc no es pot afirmar a la lleugera que l'arquebisbe de Saragossa sigui precisament un progressista. Com a màxim, s'ha dit, és de centre. Les raons per a votar-lo cal interpretar-les no tant en clau de progressisme contra conservadorisme, sinó en clau d'experiència. Yanes és un home que coneix profundament la Conferència Episcopal Espanyola i que està acostumat a negociar amb el govern.

Per acompanyar-lo en la vice-presidència els prelats espanyols van votar Fernando Sebastián, arquebisbe coadjutor de

Ricard M. Carles hauria estat el nou cap de l'església espanyola si els bisbes catalans l'haguessin votat.

DOMÈNEC UMBERT

prou grisa per a deixar content el reaccionari clergat tortosí i prou eficient i racional per a caure bé a la Generalitat restaurada.

A Tortosa tothom el recorda com un home bo i honest, obert a la gent i acostat al poble. Però qui més qui menys reconeix que quan l'any 1990 fou nomenat arquebisbe de Barcelona, l'església de Tortosa era substancialment la mateixa de vint anys abans. La qual cosa és, segons com es miri, el pitjor dels retrets.

L'actitud de Carles envers la llengua catalana ha evolucionat amb el temps. Com ja s'ha dit, és fill de família castellanoparlant. A tot arreu on ha exercit,

fins que no va ser destinat a Barcelona, l'han conegut per "don Ricardo". De fet, segons els testimonis, durant la seva etapa a Tavernes de Valldigna (un poble totalment catalanoparlant de la Safor, on li han dedicat un carrer) mai no va usar el català, però tampoc no va demostrar hostilitat envers la llengua. És a Tortosa que Carles es llança a utilitzar el català, llengua que ha perfeccionat amb el pas dels anys i que avui fa servir amb plena fluïdesa.

És il·lustrativa en aquest sentit una anècdota de l'any 1989. Se celebraven les noces d'or de la parròquia de Tavernes de Valldigna, on Carles, llavors enca-

ra bisbe de Tortosa, fou convidat. Quan va entrar a la sagristia, l'esperaven tots els capellans de la zona. Ell saludà, i digué: "Supose que la missa serà en català". "Vol dir en valencià", objectà un dels capellans presents. La resposta de Ricard M. Carles fou tan simple com convincent: "Ahir vaig dir missa a Tortosa i avui he estat a Benicarló, i no note cap diferència en la llengua que em parlava la gent". La missa fou en castellà, però Carles predicà l'homilia íntegrament en català.

E. V.

Informacions de Joan M. Oleaque

Granada i -aquest sí- progressista declarat. Sebastián va obtenir 52 vots. A molta distància, amb 18 vots, el seguia Ricard M. Carles. L'arquebisbe de Barcelona quedava fora de tota responsabilitat important dins el màxim organisme dels bisbes espanyols. Val a dir que no sols els pontífexs catalans van respirar alleujats per aquest motiu: segurament qui es va treure un pes més gran del damunt fou Ricard M. Carles mateix que, en privat, havia confessat als seus íntims que no tenia gens de ganes d'ocupar la presidència ni la vice-presidència de la conferència (el sistema electoral de la conferència episcopal és tan curiós que els candidats no es presenten per pròpia voluntat, sinó que els presenten els seus companys; així, pot passar que sigui escollit president

un bisbe que no vol exercir responsabilitats. En aquest cas, haurà d'acceptar el nou càrrec per obediència i voluntat de servei a l'església).

Carles afronta ara un període decisiu en l'arxidiòcesi barcelonina. Amb tota probabilitat, el Vaticà nomenarà els dos bisbes auxiliars ben aviat, amb la qual cosa l'organigrama barceloní serà complet. A partir d'aquest moment, l'arquebisbe haurà de començar a demostrar que la diòcesi no li va gran, contràriament a allò de què alguns l'acusen. Serà també una bona oportunitat per a prendre la posició que li pertoca en el Concili Provincial, com a prelat de la diòcesi més gran de Catalunya.

El repte principal que té al davant és l'aplicació d'un pla pastoral, elaborat per ell

mateix, que es planteja fites molt ambicioses. Per a aplicar-lo compta amb la col·laboració sincera dels seus bisbes auxiliars, de la cúria, i del Consell Presbiteral, màxim òrgan de representació dels laics de la diòcesi. Enmig de tots ells, s'haurà de guanyar la confiança del clergat -els capellans-, que fins ara s'ha mostrat com el sector més crític amb la seva gestió.

Ara com ara, aquest afer de la Conferència Episcopal Espanyola li ha demostrat una cosa: l'església catalana traça els seus propis camins. I aquests no tenen per què ser coincidents amb els dels bisbes espanyols.

De ben segur que, com sempre, Ricard M. Carles ja en deu haver tret les seves conclusions.

Eduard Voltas